

TÜRKİYE'YE GELEN VE TÜRKİYE'DEN GİDEN DOĞRUDAN YATIRIMLARDAKİ GELİŞMELER | Ocak 2018

ODI/FDI ORANI UZUN DÖNEMLİ ORTALAMASININ ÜZERİNDE

Yurt dışına giden (ODI¹) ve yurt içine gelen (FDI²) doğrudan yatırımların nasıl seyrettiğini, ODI/FDI oranı üzerinden izlemek mümkün. Bu oran basit bir bölme işlemi ile elde edilse de, aslında Türkiye'nin yatırım ortamına ilişkin bir gösterge olarak alınmalıdır. Yatırımcıların kararları, iç pazarın cazibesi, hukuki düzenlemeler, işgücü maliyetleri, vergi yükleri, işgücünün sahip olduğu beceri seti ve siyasi – ekonomik istikrar gibi pek çok unsurdan etkilenmektedir. Örneğin işgücü maliyetlerinin yüksek olması ve nitelikli işgücü bulmakta karşılaşılan zorluklar yatırımcıların üretim tesislerini daha düşük maliyetle ve daha katma değerli üretim yapabilecekleri yerlere taşımalarına neden olabilir. Buna karşın işveren maliyetlerinin düşürülmesi, mesleki eğitimde kalitenin artırılması veya mevzuattan kaynaklı sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çabalar, yalnızca yurt içinde yerleşik kişilerin mevcut işlerini korumalarını ve yeni yatırımlara yönelebilmelerini değil, aynı zamanda yabancıların da yatırımları için Türkiye'yi tercih etmelerini sağlayabilir. Bu çerçevede, 10 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, ODI/FDI oranı üzerinde olumlu etki yapabilecek bir gelişme olarak değerlendirilmelidir.

ODI/FDI oranındaki yükseliş, yerleşiklerin yurt dışına yönelişinin, yabancıların yurt içine yönelişinden daha hızlı arttığını göstermektedir.

¹ODI: Outwardforeigndirectinvestment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Varlık Edinimi alt kalemi kullanılmıştır.

²FDI: Inwardforeigndirectinvestment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Yükümlülük Oluşumu alt kalemi kullanılmıştır.

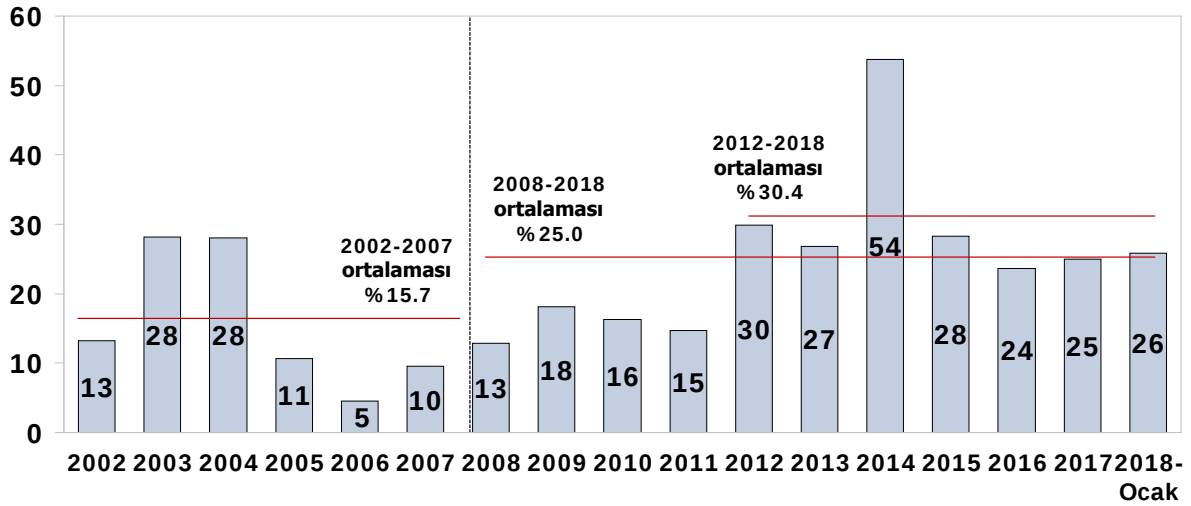
ODI/FDI oranı Ocak 2018'de %25,8 seviyesinde gerçekleşti.

2000'li yıllara kadar son derece düşük düzeyde ve neredeyse yatay bir seyir izleyen yurt içine yönelik doğrudan yatırımlar, 2003 yılından sonra canlanmış ve dalgalı bir seyir izlemeye başlamıştır. Ocak 2018³ itibarıyla, yabancıların yurt içine yönelik doğrudan yatırımı yaklaşık 10,8 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye'den giden doğrudan yatırımlar ise daha yeni bir olgu olarak, 2002 yılından itibaren hızla yükselmiş ve Ocak 2018 itibarıyla 2,8 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Doğrudan yatırımların yurt içi hâsılaya (GSYİH) oranına 2006-2016 dönemi itibarıyla bakıldığında, FDI/GSYİH oranının %3,7'den %1,6'ya düştüğü, ODI/GSYİH oranının ise %0,2'den %0,4'e yükseldiği görülmektedir.

Şekil 1, Türkiye'nin giden yatırımlarının gelen yatırımlara oranının uzun dönem ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir. 2002-2018 döneminde ortalama %21,7 olan ODI/FDI oranı, Ocak 2018 itibarıyla %25,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 1: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, yıllık (2002-2018*)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Ocak 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

ODI/FDI oranı alt dönemler itibarıyla incelendiğinde, 2002-2007 dönemindeki azalan trendin, 2008-2018 döneminde yön değiştirerek artışa geçtiği dikkat çekmektedir. Söz konusu oran bu dönemlerdeki ortalamasına bakıldığında 2002-2007 döneminde gerçekleşen %15,7'lik seviyenin, 2008-2018 döneminde %25'e, 2012-2018 döneminde ise %30,4'e yükseldiği görülmektedir. Son yıllarda ODI/FDI oranında gerçekleşen bu yükseliş, bir yandan Türkiye'nin doğrudan yatırımlar için cazibesini kaybetmeye başladığını gösterirken, bir yandan da yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışındaki fırsatları daha yakından takip etmeye başladığına işaret etmektedir. Yakın dönem (2012-2018) ortalamasının uzun dönem (2002-2018) ortalamasının yaklaşık 8,7 yüzde puan üzerinde olması, bu göstergeyi dikkatle izlemeye devam etmemiz gerektiğini de ortaya koymaktadır. (Şekil 1 ve Şekil 2)

³ Ocak 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

Türkiye'nin bu iki dönemdeki büyüme performansı, doğrudan yatırımlardaki trend değişikliğinin açıklayıcı nedenlerinden biri olabilir. 2002-2007 döneminde %7,1 olan ortalama büyüme oranının, 2008-2016 döneminde %4,8'e gerilemesi ve aynı zamanda bu dönemlerdeki büyüme oynaklığı katsayısının da 1,7'den 4,4'e çıkması, Türkiye'ye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıları tedirgin etmiş gibi görünmektedir.

Şekil 2: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, (12-aylık kümülatif verilere göre)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

Not: Kırmızı çizgiler trendi göstermektedir.

Veriler aylık frekansta incelendiğinde ise esas yükselişin 2014 yılı ikinci yarısında olduğu görülmektedir. Kasım 2014'te %54,2'ye ulaşarak zirve yapan ODI/FDI oranında izleyen aylarda düşüş gözlenmiştir. Kasım 2014'ten sonra FDI'nın düzey olarak artmaya devam etmesine karşın ODI'da düşüş yaşanması 2015 yılında oranın hızlı bir şekilde düşmesine neden olmuştur.⁴

Tablo 1: ODI ve FDI düzeyi, milyon ABD Doları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
ODI	143	480	780	1.064	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.147	2.700	2.777
FDI	1.082	1.702	2.785	10.031	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.119	18.002	13.343	10.830	10.758
	13,2%	28,2%	28,0%	10,6%	4,6%	9,6%	12,8%	18,1%	16,3%	14,6%	29,9%	26,8%	53,7%	28,3%	23,6%	24,9%	25,8%

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Ocak 2018 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

⁴ Temmuz 2015'te gelen yatırımlarda bir önceki aya kıyasla yaklaşık %18'lik bir artış yaşandığı dikkat çekmektedir. Bu hızlı artış, Garanti Bankası'nın ilave %15'lik hissesinin daha İspanyol BBVA'ya (Banco Bilbao Vizcaya Argentaria'ya) satılmasından kaynaklanmıştır.

Doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımı

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, Azerbaycan ve ABD'nin öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışında yaptıkları yaklaşık 40 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %27'si Hollanda'ya, %16,1'i Azerbaycan'a ve %12,2'si de ABD'ye gitmiştir. 2018 Ocak dönemi için veriler incelendiğinde, 2017 yılının aynı dönemine göre yatırımların ülkelere dağılımı bağlamında ilk iki ülkede değişiklik olmadığı görülmektedir. 2018 Ocak döneminde giden yatırımlar 65 milyon dolar artmış ve 298 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde yurt dışında yapılan doğrudan yatırımların ülkelere dağılımına bakıldığında ABD, Hollanda ve Malta yatırımların öncelikli destinasyonları arasında yer almıştır. 2018 Ocak dönemindeki 298 milyon dolarlık yatırımın %35,2'si ABD'ye, %31,9'u Hollanda'ya ve %10,7'si de Malta'ya gitmiştir. 2017 Ocak döneminde ise yatırımların sırasıyla ABD (%36,1), Hollanda (%22,7) ve Kazakistan'a (%9,4) gittiği görülmektedir. Tablo 2.

Tablo 2: Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışındaki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif			2018 Ocak		2017 Ocak	
1	Hollanda	27,0%	ABD	35,2%	ABD	36,1%
2	Azerbaycan	16,1%	Hollanda	31,9%	Hollanda	22,7%
3	ABD	12,2%	Malta	10,7%	Kazakistan	9,4%
4	İngiltere	5,8%	İsviçre	4,0%	Portekiz	6,4%
5	Almanya	5,7%	Almanya	3,0%	Cezayir	4,3%
6	Malta	3,2%	İngiltere	2,7%	Almanya	3,0%
7	Lüksemburg	3,0%	Irak	2,7%	İngiltere	3,0%
8	Rusya	2,1%	Belçika	1,7%	Fransa	2,6%
9	İsviçre	2,0%	Yunanistan	0,7%	İsviçre	2,1%
10	İrlanda	1,8%	Birleşik Arap Emirlikleri	0,7%	Romanya	1,7%
11	Kazakistan	1,3%	Bulgaristan	0,3%	Rusya	1,7%
12	Avusturya	1,1%	Fransa	0,3%	Suudi Arabistan	1,3%
13	Irak	1,1%	İspanya	0,3%	Avusturya	0,9%
14	İtalya	1,0%	İsveç	0,3%	Belçika	0,9%
15	Birleşik Arap Emirlikleri	1,0%	İtalya	0,3%	Hırvatistan	0,9%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		40.213	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		298	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$
						233

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Ocak 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye) ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, ABD, Avusturya, İngiltere ve Almanya'nın öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt dışındaki yerleşiklerin yurt içine yaptıkları yaklaşık 148,5 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %16,1'i Hollanda'dan, %7,7'si ABD'den, %6,8'i Avusturya'dan, %6,7'si İngiltere'den ve %6,2'si Almanya'dan gelmiştir. Gelen yatırımların ülkelere göre dağılımı daha yakın bir dönem için incelendiğinde ilk beşte yer alan ülkelerin uzun dönemli kümülatif verilere göre biraz değiştiği görülmektedir. 2018 Ocak dönemi verilerine göre gelen yatırımlar yaklaşık 43 milyon dolar artmış ve 337 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 337 milyon dolarlık yatırımın %16,6'sı Hollanda'dan, %15,7'si Katar'dan ve %15,1'i ABD'den gelmiştir. 2017 Ocak döneminde ise yatırımların sırasıyla Azerbaycan (%27,6), Hollanda (%24,1) ve İsviçre'den (%8,8) geldiği görülmektedir. Bunun yanı sıra 2017 yılına kıyasla 2018 yılında ilk üçte yer alan ülkelerin gelen toplam yatırımlar içindeki payının %60,5'den %47,5'e düştüğü de dikkat çekmektedir. Tablo 3.

Tablo 3: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif			2018 Ocak		2017 Ocak		
1	Hollanda	16,1%	Hollanda	16,6%	Azerbaycan	27,6%	
2	ABD	7,7%	Katar	15,7%	Hollanda	24,1%	
3	Avusturya	6,8%	ABD	15,1%	İsviçre	8,8%	
4	İngiltere	6,7%	Azerbaycan	12,2%	Almanya	8,5%	
5	Almanya	6,2%	İspanya	9,5%	Lüksemburg	6,5%	
6	Lüksemburg	6,2%	İsviçre	7,7%	Japonya	6,1%	
7	İspanya	6,1%	Japonya	4,7%	Kanada	5,1%	
8	Belçika	5,7%	Fransa	3,6%	İsveç	3,1%	
9	Fransa	4,7%	Lüksemburg	3,6%	ABD	1,7%	
10	Yunanistan	4,6%	Malta	3,0%	Kuveyt	1,7%	
11	Rusya	4,2%	Almanya	2,4%	İspanya	1,0%	
12	Azerbaycan	4,0%	İtalya	2,1%	Katar	1,0%	
13	Birleşik Arap Emirlikleri	2,8%	Kuveyt	1,5%	Malezya	1,0%	
14	İtalya	2,1%	İngiltere	0,9%	İngiltere	0,7%	
15	Japonya	1,8%	Çin	0,6%	İtalya	0,7%	
Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		148.475	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$		337	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	294

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Ocak 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

Doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı**na bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 40,2 milyar dolarlık yatırımın %56,2'sinin sınai sektörlerde, %43,4'ünün hizmetler sektöründe ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde giden doğrudan yatırımların %28,2'sinin madencilik ve taşocakçılığı, %10,9'unun ise gıda, içecek ve tütün ürünleri imalatı sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Finans ve sigorta faaliyetleri (%17,8) öne çıkan diğer sektörlerdendir. "Holding şirketlerinin faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki doğrudan yatırımın %54,1'i holding şirketlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır. Giden doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakılırsa, 2018 Ocak dönemindeki 298 milyon dolarlık doğrudan yatırımın %57,4'ü hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 27,2 yüzde puan azalış), %42,6'sı da sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 27,2 yüzde puan artış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında 298 milyon dolarlık giden doğrudan yatırımın %28,5'inin madencilik ve taşocakçılığı sektöründe, %26,5'inin holding şirketlerinin faaliyetleri ve %12,4'ünün de diğer hizmet faaliyetleri sektöründe gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bir önceki yılın aynı dönemine bakıldığında ise %51,5'lik pay ile gayrimenkul faaliyetleri sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Tablo 4.

2002-2018 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı**na bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 148,5 milyar dolarlık yatırımın %61,5'inin hizmetler sektöründe, %38,2'sinin sınai sektörlerde ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde gelen doğrudan yatırımların %26,9'unun parasal aracı kuruluşların faaliyetleri ve %12,1'inin de elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. "Parasal aracı kuruluşların faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektörüne gelen doğrudan yatırımların %78'i (toplam gelen doğrudan yatırımların ise %26,9'u) parasal aracı kuruluşların faaliyetlerinden oluşmaktadır. Gelen doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakıldığında, 2018 Ocak dönemindeki 337 milyon dolarlık doğrudan yatırımın %51,3'ü hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 29,3 yüzde puan azalış), %47,8'i de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 28,7 yüzde puan artış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında sırasıyla, madencilik ve taşocakçılığı (%20,8), parasal aracı kuruluşların faaliyetleri (%16,9) ve toptan ve perakende ticaret (%15,7) sektörleri öne çıkmaktadır. Tablo 5.

Tablo 4:Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışındaki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif		2018 Ocak		2017 Ocak	
İMALAT		İNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ		İMALAT	
İNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ		İMALAT		İNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	
1 Madencilik ve Taşocaklığı	26,4%	Madencilik ve Taşocaklığı	32,2%	Gayrimenkul Faaliyetleri	14,6%
2 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	17,8%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	10,7%	İnşaat	8,2%
3 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	28,2%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	28,5%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	14,2%
4 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	10,9%	Gayrimenkul Faaliyetleri	12,4%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	9,0%
5 Gayrimenkul Faaliyetleri	9,6%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Maki	9,7%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	8,2%
6 Bilgi ve İletişim	5,8%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	3,7%	Toptan ve Perakende Ticaret	5,6%
7 İnşaat	5,2%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri	3,4%	Ağaç ve Ağaç Ürünleri İmalatı	2,1%
8 Ulaştırma ve Depolama	4,5%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,4%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,3%
9 Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	4,2%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	2,7%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,3%
10 Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	3,4%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	2,3%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	0,9%
11 Toptan ve Perakende Ticaret	3,4%	Toptan ve Perakende Ticaret	1,0%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	0,9%
12 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1,9%	Makina ve Teçhizat (Başka Yerde Sınıflandırılmamış) İmalatı	0,7%	Mobilya İmalatı ve Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer İmalat	0,9%
13 Makina ve Teçhizat (Başka Yerde Sınıflandırılmamış) İmalatı	1,7%	Mobilya İmalatı ve Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer İmalat	0,7%	Madencilik ve Taşocaklığı	0,4%
14 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,6%	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,7%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	0,4%
15 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,5%	Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	0,3%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,4%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	40.213	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	298	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	233

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Ocak 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2)İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye) ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 5: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2018* kümülatif		2018 Ocak		2017 Ocak	
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	34,5%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	24,9%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	20,1%
İMALAT	23,8%	İMALAT	22,8%	İMALAT	17,7%
1 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	26,9%	Madencilik ve Taşocaklığı	20,8%	Ulaştırma ve Depolama	32,7%
2 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,1%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	16,9%	Toptan ve Perakende Ticaret	14,6%
3 Bilgi ve İletişim	8,4%	Toptan ve Perakende Ticaret	15,7%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	10,2%
4 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	5,8%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	7,7%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri	6,8%
5 Toptan ve Perakende Ticaret	5,6%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	6,8%	İnşaat	5,4%
6 Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güvenl	5,3%	Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güvenl	6,2%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makin	4,4%
7 Ulaştırma ve Depolama	4,4%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	5,6%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	4,1%
8 Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,6%	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	4,7%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	4,1%
9 İnşaat	3,1%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	4,2%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,7%
10 Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	2,9%	Ulaşım Araçları İmalatı	2,1%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	2,7%
11 Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makin	2,9%	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	2,1%	Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	1,7%
12 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	2,5%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	1,8%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	1,4%
13 Madencilik ve Taşocaklığı	2,2%	Gayrimenkul Faaliyetleri	1,8%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,4%
14 Gayrimenkul Faaliyetleri	2,0%	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	0,9%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1,4%
15 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	1,5%	Mobilya İmalatı ve Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer İmalat	0,6%	Gayrimenkul Faaliyetleri	1,4%
Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	148.475	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	337	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	294

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Ocak 2018 itibarıyla

Not: 1)Gölgeli satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2)İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.